

เทศน์เช้า วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พระปัจเจกพุทธเจ้ามี มีในกาลที่ถึงกาลที่จะมีพระปัจเจกพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างหนึ่ง พระปัจเจกพุทธเจ้าอย่างหนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ได้หนึ่งเดียว แล้วพอตรัสรู้ได้ การวางศาสนาไว้ ถ้าวางศาสนาไว้ ๕,๐๐๐ ปี พระปัจเจกพุทธเจ้าจะมาเกิดช่วงนี้ไม่ได้ ถ้าใครจะมาเกิดช่วงนี้ต้องเป็นสาวกะทั้งหมด เปลี่ยนเป็นสาวกทั้งหมด เป็นพระอรหันต์ใด เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มี

เรายกตัวอย่างนะ นี่ตามที่ครูบาอาจารย์เล่าสืบๆ กันมา ว่าหลวงปู่เสาร์นี่ปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ถึงเวลาแล้วมากลับใจ กลับคือว่าไม่ปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เป็นสาวกะ เพราะว่ามาเป็นพระอรหันต์ในยุคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ มาตรัสรู้ธรรมในนี้ แต่ถ้าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้ามา มันจะมาสร้างบารมีเฉยๆ หลวงปู่เสาร์นี่ปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่เพราะกลับ หลวงปู่มั่นปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า แล้วก็มากลับ มันกลับได้ สมัยที่ว่าเรายังไม่ได้รับพยากรณ์จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ยังกลับได้

ถ้ามาในช่วงศาสนานี้มันไม่มีพระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องตรัสรู้ตอนที่ศาสนาเสื่อมไปจนไม่มีคำสอนใด คำสอนนี้ไม่มีเลย พระปัจเจกพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ตอนนั้น แล้วตรัสรู้แล้วสอนคนไม่ได้ แต่นี่เขาบอกว่าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้วไม่สอนคน บอก “ไม่ใช่”

ถ้ากลับแล้วนะ เป็นนิสัยของพระปัจเจกพุทธเจ้าถูกต้อง แต่ถ้าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ได้ แต่เป็นนิสัย นิสัยหมายถึงว่าเราเคยปรารถนามา มันสร้างสมเป็นจิตนิสัยมา สร้างสมวาสนามา แล้วมากลับ เห็นใหม่ มาเปลี่ยนใหม่ก็เปลี่ยนเป็นสาวกะ เป็นสาวก เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ถ้าเป็นพระอรหันต์ได้

ถ้าเราเข้าใจ อ่างกันว่าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าจะมีเป็นครั้งเป็นคราว พระปัจเจกพุทธเจ้านี้ พระพุทธเจ้านะ เปรียบเหมือนพระพุทธรูปนี้เกิดได้ครั้งละองค์เดียว ไม่มีซ้ำ

สอง เพราะมันเกิดได้ยากมาก ยากแสนยาก แล้วจะมาเกิดในศาสนา呢 เพราะว่าในศาสนา呢มีคำสอนอยู่แล้ว พระไตรปิฎกจะมีอยู่พร้อมไป ใครมาอ่านพระไตรปิฎก ใครมาศึกษาตอนไหนมันก็เข้าใจ ถ้ามันเข้าใจ มันก็เป็นธรรมของใครล่ะ? มาศึกษาธรรมของใคร? มาตรัสรู้ธรรมของใคร?

แต่ถ้าพระปัจเจกพุทธเจ้าจะไม่มีเลย จะไม่มีคำสั่งสอนนี้ คำสั่งสอนนี้ไม่มี เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ ไปเรียนกับอาจารย์ดาบส อุทกดาบส ไปเรียนกับลัทธิต่างๆ ไปเรียนมาหมดเลย ไม่มีศาสนา แล้วก็ต่างคนต่างพยากรณ์ว่าเป็นศาสดา เป็นศาสดาคือว่าเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

แต่ไปศึกษาแล้วทุกขก็ยังมีในหัวใจ นั่นนะมันต้องไม่มีศาสนาขนาดนั้น ไม่มีสิ่งใดๆ เลย ขนาดในตำราบอกว่าไม่มีแม้แต่พระพุทธรูปแม้แต่องค์เดียวนะ ไม่มีพระพุทธรูปเลย มันจะเสื่อมไปขนาดนั้น แล้วมาตรัสรู้ มาตรัสรู้ที่ไม่มีใครสั่งสอน มาตรัสรู้ แล้วจะตรัสรู้ได้ ในสัมพุทธเชบอกว่า “พระพุทธรเจ้าแสนองค์ พระพุทธรเจ้าล้านองค์ พระพุทธรเจ้าเปรียบเหมือนเม็ดหินเม็ดทราย”

เราฟังกันแล้วเราคิดว่าแม้แต่จะเกิดแต่ละองค์นี้ก็แสนยาก ในกาลของเวลานี้แสนยาก แล้วทำไมมีมากมายขนาดนั้น? ครูบาอาจารย์บอกว่า “นับไม่ได้” นี้ก็เหมือนกัน ใน ๒,๕๐๐ ปีนะ เราคิดถึงนะ คิดถึงเมื่อปีกลายสิ คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ๒,๕๐๐ ปี เขาไปสังเวชนียสถานกัน มันก็ยังเหมือนกับสดๆ ใหม่ๆ

กาลเวลามันเป็นกาลเวลา มันชั่วคราวเท่านั้นเอง แต่เวลามันเปลี่ยนไป โลกมันจะหมุนไป หมุนไปจนกว่าพ้นจาก ๕,๐๐๐ ปีไปแล้ว แล้วจะเสื่อมไปจนไม่มีใครเชื่อถือ จนไม่มีศาสนา นั้นพระปัจเจกพุทธเจ้าจะเกิดได้ตอนนั้น

แต่ในปัจจุบันนี้ใครจะเกิดนะ เป็นนิสัยของพระปัจเจกพุทธเจ้าเหมือนหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์ก็ไม่ได้สอน เห็นไหม อ้างว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าสอนไม่ได้ ถ้าสอนไม่ได้อยู่เฉยๆ เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าสิ

มันไม่ใช่! แต่ถ้าเป็นนิสัยนั้น เออ..อีกเรื่องหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าอยู่ในครั้งที่ว่าในถ้ำเชียงดาว เห็นไหม หลวงปู่มั่นบอกว่า “พระปัจเจกพุทธเจ้ามานิพพานที่นั่นตั้งหลายองค์ บนถ้ำเชียงดาว บนผาอะไรข้างบนนั้นนะ มันมีนะ เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าจะลงมาบิณฑบาต เหาะลงมา”

นี่บารมีของพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้านี้ทำได้หมด จะตรัสรู้ได้หมด รู้โลกนอก-โลกใน ถ้าบารมีนั้นมันใหญ่โตมาก มันถึงว่าเป็นสาวกะ ถ้าเป็นอย่างเช่นหลวงปู่มั่น ปราบปรามเป็น พระพุทธเจ้ามาแล้ว พอเปลี่ยนขึ้นมา คฤหัสถ์ หยั่งรู้ได้หมดนะ รู้วาระจิต รู้ทุกอย่างนะ ครบเครื่องหมด ที่จะสั่งสอนได้

แต่สาวกะนี้รู้เฉพาะว่าโลก เห็นใหม่ รู้เรื่องโลกภายในเรา เรื่องของทุกข์ เรื่องอริยสัจ ถ้าตัด อริยสัจ ปลดอริยสัจออกไปได้ พ้นจากอริยสัจไป อันนั้นเป็นเรื่องของความรู้จากภายใน แต่การสื่อ ความหมายจะสื่อออกมา มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีจะสื่อมา ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะสื่อออกมา ได้

สิ่งที่เป็นนามธรรม เห็นใหม่ ในสัมมาสมาธิ ใจของเราที่เราจับต้องใจไม่ได้เลย พอจิตสงบ ขึ้นมา ใครจิตสงบขึ้นมาจะร้องอ้อทุกคนเลยว่า อ้อ.. จิตสงบเป็นอย่างนี้เอง มีความสุขอย่างนี้เอง แล้วสิ่งนี้เวลาพูดกัน เวลาครูบาอาจารย์เอ่ยกันจะเอ่ยได้ ถ้าเวลาเราไปถามธรรมะครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ ถ้าตอบผิดกัน ไม่เราผิดก็ต้องครูบาอาจารย์ผิดองค์หนึ่ง ต้องมีคนใดคนหนึ่งเป็นคนผิด

แต่ถ้ามีความถูกต้อง เวลาธรรมขึ้นมามันเกิดจากภายใน สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่ไม่มีการจับ ต้องได้ แต่สามารถอธิบายออกมาเป็นรูปธรรม เปรียบเทียบออกมาเป็นรูปธรรม เห็นใหม่ ความเห็นของใจจะเกิดขึ้นอย่างนั้น ความสงบของใจจะเกิดขึ้นอย่างนั้น

เป็นโลกียะนะ ปัญญาในความคิดของเรา ปัญญาที่เราว่าฉลาดกันขนาดไหน มันมีกิเลสเรา หลอกใช้ คนจะเรียนสูงมากขนาดไหนก็แล้วแต่ ไปเรียนสูงนะ การเรียนเป็นสัญญาเข้ามา เหมือนกับเราชนของเข้าบ้าน เราเป็นเจ้าของบ้าน เราอยู่ในบ้าน เราชนของเข้ามาในบ้าน เราเป็น เจ้าของบ้าน ของนั้นเป็นของเรา เราเป็นเจ้าของบ้าน

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาเล่าเรียนขนาดไหน เราศึกษาจากสัญญาเข้ามา เราศึกษาจาก ความเห็นเข้ามา เห็นใหม่ แต่กิเลสมันอยู่ภายในหัวใจ กิเลสในหัวใจ กิเลสมันจะเป็น ผู้บังคับบัญชาใช้ คนจะมีความรู้มาก กิเลสก็ละเอียดอ่อนซ่อนอยู่ในหัวใจนั้น คนจะมีความคิด หยิบขนาดไหน กิเลสมันก็ซ่อนอยู่ในนั้น กิเลสมันอยู่ในนั้นทั้งหมด

การศึกษามันถึงโลกียะ เห็นใหม่ ความเป็นโลกียะ ปัญญาที่เป็นวิชาชีพ วิชาชีพนี้ประกอบ สัมมาอาชีวะ เห็นใหม่ ทำให้ทันคนในทางโลก แต่ธรรมะ เห็นใหม่ อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระ

อริยเจ้า พระอริยเจ้ารู้ถึงความเป็นไปจากข้างนอก รู้ถึงความเป็นไปจากหัวใจของเรา เรารู้ความเป็นไปที่เราเนี่ย เราแสดงออกนะ ความนิ่งอยู่นะ รู้หมด รู้จากข้างนอกด้วย รู้จากที่เราด้วย แล้วเรารู้ เราแสดงออก มันก็ขยับขยับความรู้ของเราด้วย

ความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า ความนิ่งอยู่มันรู้จากภายใน รู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากหัวใจ รู้จากที่ว่าเป็นเจ้าของบ้าน เจ้าของบ้านรู้จากเจ้าของบ้านเอง แล้วปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา พอมันจะปล่อยวางเข้ามา มันจะปล่อยวางอย่างไร?

นี่วิชาซึ่งถึงเป็นโลกียะ โลกียะนี้เป็นความคิดของเรา เป็นความคิดที่ผูกมัด เป็นความคิดที่แสวงหา แต่โลกุตระ เห็นใหม่ ถึงต้องทำความสงบของใจใจ ใจสงบเกิดขึ้นมา ความสงบของใจเกิดขึ้นมา ใครจะอ้อ ความสงบของใจ สมถกรรมฐาน พอจิตมันสงบขึ้นมา ยกขึ้นนะ นี่ภาวนามย ปัญญาเกิดขึ้นตรงนี้ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญาเกิดขึ้นจากการศึกษาการเล่าเรียนมา จินตนาการ เห็นใหม่ นักวิทยาศาสตร์ได้ขนาดนี้ นักวิทยาศาสตร์ได้ขนาดจินตมยปัญญา ใช้จินตนาการไปแล้วต้องทดลองต้องพิสูจน์กันตามความเป็นจริง

แต่ภาวนามยปัญญา มันจะเกิดขึ้นจากความเห็นจากที่ว่ามรรคอริยสังขังเกิดขึ้นจากตรงนี้ เห็นใหม่ ความคำริชอบ ความเห็นชอบ ความเพียรชอบ ชอบตรงนี้แล้วหมუნกลับเข้ามา สิ่งนี้เป็นนามธรรมทั้งหมด เกิดขึ้นจากในหัวใจของเรา แล้วเกิดขึ้นมาเราสร้างสมขึ้นมา มันจะเป็นรูปธรรมขึ้นมา

รูปธรรมเฉพาะใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะเห็นจากใจดวงนั้น เห็นใหม่ เจ้าของบ้านจะชำระ เจ้าของบ้านจะสะอาด สะอาดจากเจ้าของบ้านภายใน เจ้าของบ้านสะอาดเข้ามา สิ่งนี้ความที่ว่าสื่อออกมาสอนออกมา เห็นใหม่ การศึกษา การสะสมมาของอำนาจาสนา ถึงอยู่ที่ตรงนี้ไง ถ้าตรงนี้มันมีความศึกษาเข้ามา มันเทียบเคียงได้ สิ่งนี้เทียบเคียงได้ ทำให้เราเข้าใจได้

ดูอย่างพระอรหันต์เมื่อก่อนสมัยพระเจ้ามิถินทปัญหา เห็นใหม่ พระเจ้ามิถินท พระอรหันต์ก็มีมากมายเลย แต่ไม่สามารถตอบพระเจ้ามิถินทได้ ต้องไปร้อพระนาคเสนนะ เอนาคเสนมา เพราะนาคเสนสร้างสมบารมีมา มันจะสื่อออกมา แล้วปัญหาถาม-ตอบ เห็นใหม่

“ในน้ำมีปลา ที่ไหนในน้ำมีปลา” พระเจ้ามิถินทก็ตอบว่า “ถ้าอย่างนั้นในน้ำในมะพร้าวก็ต้องมีปลา” เห็นใหม่ ถามขนาดนั้นนะ ไม่เชื่อ ไม่เชื่อขนาดว่าปัญญามาก ไม่เชื่อ โลกียะ ไม่เชื่อ

“ถ้าในน้ำมีปลา น้ำในลูกมะพร้าวก็ต้องมีปลา” แต่เพราะว่าพอมีปลาก็พิสูจน์กัน เอาลูกมะพร้าวมาผ่า ผ่าออกมาก็มีปลาจริงๆ

นี่อยู่ในตำรา เพราะว่าในตำราบอกว่า “เทวดาแปลงร่างมาเพราะว่าต้องการให้ศาสนานี้เจริญรุ่งเรือง เทวดาแปลงร่างมาเป็นปลาอยู่ในน้ำนั้น” นั่นที่ไหนในน้ำมีปลา

“คน.. อะไรคือคน?” จี๊ไปที่คน พระเจ้านาคเสนเปรียบเหมือนรถ เห็นไหม รถนี้จี๊ตรงไหนว่าเป็นรถ จี๊ไปที่ล้อก็เป็นล้อ จี๊ไปที่ตัวถังก็เป็นตัวถัง จี๊ไปที่เหล็ก เหล็กนี้เป็นชิ้นเป็นอัน มนุษย์ก็เหมือนกัน มนุษย์ตรงไหน จี๊มาคนอยู่ตรงไหน คนเกิดจากธาตุ ๔ ผสมกันขึ้นมาถึงเป็นคน เป็นคำสมมุติใจ สมมุติบัญญัติขึ้นมาเพื่อจะให้เราสื่อความหมายกัน สื่อความหมายออกมาเพื่อจะให้เราเข้าใจกลับเข้ามาย้อนชำระกิเลส

กิเลสเป็นนามธรรม เกิดดับในหัวใจนะ มันเกิดดับในหัวใจแล้วมันเหนียว มันเกาะไปกับใจ แต่มันไม่ใช่ใจ ถ้ามันเป็นใจ มันไม่สามารถชำระออกไปจากใจได้ มันต้องเป็นกับเราตลอดไป แต่ถ้าเราไม่ชำระไป มันจะเป็นเราตลอดไป มันจะเกิดดับไปกับใจไปอย่างนี้ มันหมุนเวียนไป ใจนี้ไม่เคยตาย เห็นไหม เราถึงว่าต้องเกิดตาย ต้องเกิดตาย อำนาจวาสนาถึงไม่เหมือนกัน

เรามีลูกหลายๆ คน เห็นไหม จริตลูกนิสัยของลูกจะไม่เหมือนกัน ร่างกายของลูกมาจากไข่ของมารดา เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเรา กรรมพันธุ์เป็นของเรา แต่หัวใจนี้เป็นของเขา จริตนิสัยเป็นของเขา เพราะว่าเขามาเกิด เขาสะสมบุญกุศลมา เขาสะสมบาปอกุศลมา เขาทำอะไรของเขา มาเป็นอย่างนั้น

ใจนี้ไม่เคยเกิดไม่เคยตาย เราถึงต้องทำบุญกุศลกัน ทำบุญกุศลเพื่อสิ่งนี้จะสะสมกับเราตลอดไป ทำบุญกุศลจะถึงที่สุดได้ เห็นไหม ชำระกิเลสได้ ในศาสนาชำระกิเลสได้ ถ้าชำระกิเลสได้ มันจะหายความลึกลงเสียทั้งหมด สงสัยในสิ่งต่างๆ ทั้งหมด แล้วมันจะมีความสุขในหัวใจ ความสุขมันพอใจใจ

สิ่งที่จะก้าวเดินต่อไปมันขาดแล้ว มันไม่มีสิ่งที่สืบต่อ ใช้ชีวิตไปจนหมดชีวิตนี้ก็สิ้นสุดกันหมดชีวิตนี้ แล้วก็ตายไป คนเกิดมาต้องตายหมด แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องตายไป แต่ตายเฉพาะร่างกาย ถึงซึ่งขันธนิพพาน กิเลสนิพพานตั้งแต่วันสิ้นกิเลสไป ขันธนิพพานแล้วขันธสละออกไป ก็นอนไป แล้วฟื้นจากกิเลสไป

เทศน์เช้า วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๕ ๖

นี่คือหัวใจในศาสนาพุทธ วันนี้วันพระ เราทำบุญกุศลเพื่อบุญกุศลของเรา เพื่อใจของเรา
ใจมันจะได้สะสมบุญกุศลอันนี้เป็นสมบัติของเราตลอดไป เอวัง